

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 76/12
Luksemburg, 12 czerwca 2012 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-617/10
Åklagaren / Hans Åkerberg Fransson

Wedle stanowiska rzecznika generalnego Cruza Villalóna, Karta praw podstawowych Unii Europejskiej nie stoi na przeszkodzie temu, by dana osoba została ukarana w postępowaniu karnym w związku ze stanem faktycznym, w stosunku do którego uprzednio orzeczono prawomocne sankcje administracyjne dotyczące tych samych czynów

Zasada rzetelnego procesu sądowego wymaga jednak, by uwzględnić uprzednią sankcję administracyjną w celu złagodzenia sankcji karnej

Unia Europejska, jej państwa członkowskie, a także inne państwa europejskie ratyfikowały Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC). Poszanowanie obowiązków wynikających z owej konwencji zapewnia Europejski Trybunał Praw Człowieka z siedzibą w Strasburgu.

Jednocześnie w związku z przyjęciem traktatu lizbońskiego Unia przyjęła Kartę praw podstawowych o charakterze wiążącym. W szczególności Karta praw podstawowych uznaje zasadę *ne bis in idem*, a więc prawo do niebicia ponownie sądzonym lub ukaranym **w postępowaniu karnym** za ten sam czyn.

W przypadku gdy dane prawo podstawowe zostało uznane zarówno w Karcie praw podstawowych, jak również w EKPC, Karta stanowi, że owe prawo powinno mieć znaczenie i zakres wynikający z EKPC.

Hans Fransson prowadzi działalność gospodarczą. W latach podatkowych 2004 i 2005 uchybił on w Szwecji swym obowiązkom w zakresie zeznań podatkowych. W dniu 24 maja 2007 r. szwedzkie organy celne nałożyły na H. Franssona sankcję w związku z naruszeniami podatkowymi popełnionymi w roku podatkowym 2004, w ramach której 4.872 koron szwedzkich odnosi się do naruszenia związanego z podatkiem VAT, którego funkcjonowanie jest uregulowane w dyrektywie z 2006 r.¹. W zakresie dotyczącym roku podatkowego 2005 organy szwedzkie nałożyły kolejną sankcję, w ramach której 3.255 koron szwedzkich odnosi się do naruszenia związanego z podatkiem VAT.

W dniu 24 maja 2007 r. organy podatkowe nałożyły na H. Franssona sankcję w związku z popełnieniem omawianych uchybień podatkowych. Ani sankcja nałożona za rok podatkowy 2004, ani nałożona za rok 2005 nie zostały zaskarżone, w związku z czym stały się prawomocne. Następnie, w czerwcu 2009 r. przeciwko H. Fransssonowi wszczęte zostało postępowanie karne. Prokurator oskarża H. Franssona o popełnienie przestępstwa karno-skarbowego w latach podatkowych 2004 i 2005. Zarzucane H. Fransssonowi przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności do 6 lat. Stan faktyczny leżący u podstaw aktu oskarżenia wniesionego przez prokuratora jest tym samym stanem faktycznym, który stanowił podstawę sankcji administracyjnej nałożonej w dniu 24 maja 2007 r.

W tym kontekście Haparanda tingsrätt (sąd rejonowy w Haparanda) (Szwecja), przed którym toczy się postępowanie karne, zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy zasada *ne bis*

¹ Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347, s. 1)

in idem, przewidziana w Karcie praw podstawowych, stoi na przeszkodzie temu, by w związku z naruszeniem przepisów w dziedzinie podatku VAT dane państwo nakładało podwójną sankcję – administracyjną i karną – w odniesieniu do tego samego stanu faktycznego.

Stany faktyczne, do których ma zastosowanie Karta praw podstawowych

W dzisiejszej opinii rzecznik generalny przypomniał, że państwa członkowskie są związane postanowieniami Karty wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. W związku z tym w przypadku, gdy krajowe organy publiczne „stosują prawo Unii”, do Unii należy zapewnienie praw podstawowych w związku ze środkami podjętymi przez państwa.

W omawianej sprawie rzecznik generalny stwierdził, że **stopień powiązania pomiędzy „stosowaniem” prawem Unii** (w niniejszym przypadku dyrektywa z 2006 r.) **a środkami podjętymi przez Szwecję nie jest wystarczający, by uzasadnić jednoznacznie określony interes Unii w gwarantowaniu zasady *ne bis in idem***. Szwedzkie przepisy dotyczące sankcji podatkowych nie są wywiedzione bezpośrednio z prawa Unii, ponieważ wskazana dyrektywa nie reguluje sankcji za naruszenia podatkowe związane z podatkiem VAT. W związku z tym Szwecja jedynie ustanowiła reżim sankcji podatkowych, tak by służył on poborowi podatku VAT.

Uważając, że omawiana sprawa nie stanowi przypadku stosowania prawa Unii, rzecznik generalny zaproponował, aby Trybunał Sprawiedliwości stwierdził brak swej właściwości w zakresie udzielenia odpowiedzi na pytanie przedstawione przez sąd szwedzki.

Zasada *ne bis in idem*

Jednakże, gdyby Trybunał Sprawiedliwości uznał swą właściwość, rzecznik generalny zbadał zakres zasady *ne bis in idem* w prawie Unii oraz w szczególności kwestię, czy owa zasada, w brzmieniu wyrażonym w Karcie praw podstawowych, stoi na przeszkodzie temu, by dane państwo, stosując prawo Unii, nakładało podwójną sankcję – administracyjną i karną – w związku z tym samym stanem faktycznym.

W ramach tego badania rzecznik generalny przypomniał, że Karta przewiduje, że znaczenie i zakres zawartych w niej praw powinny być „takie same” jak odpowiednich praw określonych w EKPC.

Rzecznik generalny przypomniał, że EKPC uznaje zasadę *ne bis in idem*. Ponadto, zgodnie z interpretacją owej konwencji przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu, **EKPC stoi na przeszkodzie środkom ustanawiającym podwójną sankcję – administracyjną i karną – nakładaną w związku z tym samym stanem faktycznym**. W konsekwencji, wówczas gdy pierwsza sankcja stała się prawomocna, brak jest możliwości wszczęcia drugiej procedury, niezależnie od jej charakteru – administracyjnego lub karnego.

Jednakże, rzecznik generalny podkreślił, że **zawarta w EKPC zasada *ne bis in idem* nie została jednomyślnie przyjęta przez państwa sygnatariuszy EKPC, wśród których znajduje się wiele państw członkowskich Unii**. Niektóre państwa członkowskie Unii nie ratyfikowały bowiem owego zakazu, inne wprowadziły zaś zastrzeżenia lub wydały deklaracje interpretujące treść tych postanowień².

Mając na uwadze powyższe, rzecznik generalny stanął na stanowisku, że **obowiązek dokonania wykładni Karty praw podstawowych w świetle EKPC podlega określonym niuansom w sytuacji, w której – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – prawo podstawowe zawarte w EKPC (tu: zakaz podwójnej sankcji – administracyjnej i karnej) nie został w pełni**

² W dniu przedłożenia niniejszej opinii, art. 4 protokołu nr 7 do EKPC przewidujący zasadę *ne bis in idem* nie został jeszcze ratyfikowany przez Niemcy, Belgię, Niderlandy i Zjednoczone Królestwo. Wśród państw, które protokół ratyfikowały, Francja dokonała zastrzeżenia odnoszącego się do owego protokołu, ograniczając jego stosowanie jedynie do czynów zabronionych o charakterze karnym. Podobnie, Niemcy, Austria, Włochy i Portugalia sformułowały przy podpisywaniu szereg deklaracji podnosząc ograniczony zakres stosowania art. 4 protokołu nr 7, którego ochrona dotyczy wyłącznie nakładania podwójnych sankcji o charakterze „karnym”, w znaczeniu nadanym mu przez prawo krajowe.

inkorporowany przez wszystkie państwa członkowskie Unii. W tych okolicznościach rzecznik generalny uważa, że EKPC stanowi inspirację dla prawa Unii, oraz że zobowiązanie do zrównania poziomu ochrony zapewnianego przez Kartę z EKPC nie ma jednakowej skuteczności.

W oparciu o to stwierdzenie rzecznik generalny stwierdził, że brzmienie Karty praw podstawowych w żaden sposób nie wskazuje na to, by zamiarem tego przepisu było wykluczenie zbiegu sankcji administracyjnej i karnej w związku z tymi samymi czynami. Ponadto sformułowanie użyte w Karcie kładzie nacisk na karny wymiar zasady *ne bis in idem*. Jednakże, rzecznik generalny Cruz Villalón uściśli, że zasada proporcjonalności, a w każdym razie prawo do rzetelnego procesu sądowego związane z zasadą państwa prawa, wymaga, aby w ramach postępowania karnego uwzględnić okoliczność, że rozpatrywany w tym postępowaniu stan faktyczny był już przedmiotem sankcji administracyjnej.

W konsekwencji, rzecznik generalny doszedł do wniosku, że **Karta praw podstawowych nie stoi na przeszkodzie wszczęciu przez państwa członkowskie postępowania przed sądem karnym w związku ze stanem faktycznym, w stosunku do którego uprzednio orzeczono prawomocne sankcje administracyjne dotyczące tych samych czynów, pod warunkiem, że sąd karny ma zapewnioną możliwość uwzględnienia wcześniejszej sankcji administracyjnej dla celów złagodzenia kary, która zostanie orzeczona przez tenże sąd karny.** Do szwedzkiego sądu należy dokonanie oceny, czy krajowy porządek prawny umożliwia tego rodzaju uwzględnianie kar.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793